

DEBATT I USA

kring minoritetsproblemet

Denna artikel avslutar professor HERBERT TINGSIENS serie om amerikanska rasproblem; föregående artiklar var införda i Dagens Nyheter den 7, 10 och 13 december.

19/

DE LIBERALA amerikanska opinionens ståndpunkt har nyligen klarlagts i två märkliga aktstycken. Det ena är en framställning till Förenta nationerna från den främsta av de organisationer som verkar för negrernas likställighet (National association for the advancement of colored people); här lämnas en ingående redogörelse för behandlingen av negrerna, och man begär ingripande från Förenta nationernas sida. Än mera betydande och betydelsefullt är det betänkande som under titeln "To secure these rights" (för att trygga dessa rättigheter) publiceras av en av presidenten förra året tillsatt kommitté. Denna kommitté, som bestått av femton personer — från skilda partier, raser, religioner och nationaliteter — föreslår en rad genomgripande åtgärder till genomförande av full likställighet. Unionen skall ingripa genom lag mot lynchning, den skall kräva att negrerna överallt får rösträtt, den skall förbjuda all diskriminering vid anställning, staterna skall inskrida mot särbehandling "på grund av ras, färg, tro eller nationellt ursprung" inom undervisningen och hälsovården — detta är några av de viktigaste förslagen.

Karaktäristiskt för hela den amerikanska debatten är att kommittén stöder sina förslag med hänvisning dels till de jämlikhetens och demokratis principer som formulerades redan i självständighetsförklaringen — ur vilken betänkandets titel är hämtad —, dels till den religiösa grundsatsen om människovärdet. I ett särskilt slutord på betänkandets sista sida sammanfattar kommittén sin tankegång. "Demokrati, broderskap, mänskliga rättigheter — allt detta är praktiska uttryck för det eviga värde som tillkommer alla Guds barn. Med hans ledning och hjälp kan vi gå framåt mot en ädlare samhällsordning, i vilken det skall finnas lika möjligheter för alla."



WALTER WHITE

Vilken styrka har denna liberala linje, som ser den totala likställigheten som ett icke alltför avlägset mål och som omedelbart vill ingripa mot de mest stötande uttrycken för intolerans och minoritetsförtryck? De opinionsundersökningar som gjorts i saken är av stort intresse, men ger icke synnerligen klara resultat. Många håller i princip på likställighet, men undantar i själva verket någon eller några grupper — såsom negrer, judar och katoliker — från regeln. Andra önskar avskaffa all offentlig och privat segregation, men är rädda för den strid som en aktiv politik kan väntas medföra. Asikterna skiftar starkt från område till område; fördömen mot judar och katoliker är svagast i södern, där intoleransen i fråga om negrer är ojämförligt starkast. Enligt en av tidskriften Fortune i oktober publicerad undersökning finnes överallt en majoritet för successiva ändringar i toleransens tecken, men mera snabba och betydande reformer önskas blott av en minoritet; för denna radikala linje uttalade sig 27 procent av de vita i norden, 15 procent av de vita i södern, 60 procent av negrerna.

Den aktiva opinion som kommer till uttryck i tidningar, tidskrifter, böcker och tal är emellertid långt mera liberal än massan av befolkningen, och det är detta förhållande jämte utvecklingen till det bättre under senare år som ger hopp för framtiden. Endast i ett fåtal tidningar i norden finner man sådana antydningar i antisemitisk riktning

som påträffades i en del av den svenska pressen under nazismens glansdagar; främst gäller detta Hearstpressen, som över huvud är det sämsta inslaget i amerikansk journalistik. I flertalet stora tidningar arbetar man systematiskt för den toleranta linjen; organ som New York Times, Herald Tribune och Washington Post uttalade sig bestämt för de förslag som presidentens kommitté i höstas framlade. Liknande är situationen i södern. Tidningarna tar icke ställning mot segregationen — det anses av förut berörda skäl omöjligt —, men de verkar för förbättringar inom det rådande systemets ram. Under den strid som sedan årtal pågått i Georgia mellan reaktionärer och liberaler har så gott som hela den stora pressen, med tidningar som Atlanta Journal och Atlanta Constitution i spetsen, företrätt reformlinjen. Vid 1946 års val stod av 112 tidningar i denna stat endast 15 — genomgående mindre betydande — organ på reaktionären Talmadges sida; trots detta var de liberalas röstövertikt endast ett par tiotusental på omkring 600.000 röster. De stora Richmondtidningarna, som i det hela intar en mindre reformvänlig ståndpunkt än de ledande tidningarna i Atlanta, har nyligen beslutat att ur brottsreportagen utesluta uppgifter om ras; detta sker med hänsyn till negrerna, bland vilka — särskilt på grund av fattigdom och obildning — brottsligheten är relativt hög. Den amerikanska pressen, som så ofta — och i många fall med skäl — beskylls för att vara mera konservativ än folket, har i minoritetsfrågorna i stort sett verkat i upplysnings tjänst.

Beträffande opinionen i södern bör i detta sammanhang en utveckling göras. Bland sydstatsliberalerna finns en stark tendens att avvisa unionella ingripanden; södern bör reformera sig själv, det är deras linje, och nordens försök att genom unionsorganen reformera södern stämplas som ett hot mot den statliga självstyrelsen. Denna tankegång framföres sannolikt delvis av taktiska skäl som en eftergift åt de breda lagrens konservatism. Genom att angripa nordens får man en plattform, från vilken det är möjligt att med framgång verka för framsteg i delstaternas regi. Säkert är att många liberala sydstatsmän anser ett visst mått av unionell reformpolitik nödvändigt för att inom rimlig tid nå väsentliga resultat. Men

denna speciella sydstatsliberalism utgår tillika från uppfattningen att folkmeningen icke är mogen för segregationens totala avskaffande genom unionsbeslut i någon form; följden härav skulle, säger man, kunna bli blodiga sammanstötningar mellan vita och svarta och en ny period av utpräglad reaktionär raspolitik.

Den moderata liberalismen är för närvarande, det kanske redan tillräckligt understrukits, på frammarsch i södern. Mån som senator Pepper från Florida, förre guvernören Arnall i Georgia och den unge borgmästaren i New Orleans Morrison är representativa för denna "nya söder". Det ohämmade vita våldets försvarare — typen Talmadge, Bilbo och Rankin — trängs tillbaka. Det senaste exemplet härpå är Rankins katastrofala nederlag vid senatorsvalet i Mississippi, en av de stater där negrernas antal är störst och där konservatismen av gammalt varit starkast.

På vilka vägar bör den liberala propagandan i minoritetsfrågan bedrivas? Detta problem har under senare år livligt debatterats, och man kan nästan tala om en ny vetenskap rörande utrotande av fördomar och spridning av upplysning och tolerans (jfr två nyss utkomna arbeten: Watson, Action for unity, och Williams, The reduction of intergroup tensions). Bör man vädja till förnuftet eller känslan, meddela fakta utan utsmyckning eller söka påverka genom värdeomdömen och principargument? Bör man sammanföra de grupper det gäller att försona, eller är sådana åtgärder ägnade att öka spänningen? Bör handlingar av diskrimination

och intolerans ges stor publicitet, eller riskerar man på detta sätt att skärpa motsättningen? Till dessa frågor sällar sig andra, som berör socialvetenskapliga grundproblem. Skall man exempelvis direkt inrikta sig på att ändra värderingar och attityder, eller kan dessa betraktas som rationella uttryck för ett visst socialt läge och därför som omöjliga att påverka med mindre detta läge i grund förändras?

Utan att närmare ingå på dessa frågor är det skäl att fastställa att den sakliga upplysningen framstår som liberalismens starkaste vapen. Fördomarna är inte så enkelt konstruerade att de består blott i känslomässig motvilja mot personer av en annan ras, nationalitet eller religion; de stöds ständigt av falska föreställningar om verkligheten, och det är mot dem angreppen i första hand riktas. Viktigast är härvid att slå sönder tron på medfödda mindervärdiga egenskaper hos vissa människogrupper. Särskilt beträffande negrerna är fördomen utrustad med en hel arsenal av dylika

idéer. Negrerna har länge ansetts obegåvade; då en och annan neger på ett oemotsägligt sätt jävat omdömet har han förklarats vara ett undantag, ett slags abnormitet. Ännu efter det första världskriget ansåg sig vetenskapen bekräfta denna tro genom en undersökning som tydde på vida lägre intelligensnivå hos negrer än hos vita. Sedan dess har en rad analyser visat att man vid detta tillfälle förväxlade miljöns inverkan med rasens och att, då negrer och vita från samma sociala miljö undersökes, ingen eller ingen nämnvärd skillnad i intelligens föreligger. För några årtionden sedan trodde sig några forskare efter studium av negrers och vitas på ett sjukhuslaboratorium förvarade hjärnor kunna slå fast att negerhjärnorna företedde färre vindingar än de vitas; när sedan undersökningen gjordes om på samma material — utan att undersökarna kände till hjärnornas "ras" — visade det sig omöjligt att konstatera någon skillnad. I fråga om andra egenskaper är förhållandet detsamma. Negrernas brottslighet och större tendenser

till sexuell lösaktighet är en följd av miljö, inte av arv. En av de främsta forskarna på detta område, Klineberg, avslutar arbetet "Characteristics of the American negro" med satsen att efter allt att döma skillnaderna i uppträdande och "karakter" vita och negrer emellan uteslutande beror på olikheterna i miljö och att alltså några psykiska ras-skillnader inte finns.

Medan negrerna sägs vara dumma därför att de är fattiga anklagas judarna ofta för att ha god ekonomi på grund av medfött penningbegär och medfödd slughet. Här har olika författare — senast Bruce Bliven i The new republic — dels uppvisat att de spridda föreställningarna om judarnas ekonomiska makt är överdrivna eller grundlösa, dels framhävt att judarnas ställning inom handeln sammanhänger med att de i en rad länder varit lagligt hänvisade till denna näringsgren. Liknande villfarelser finns att bekämpa när det gäller sydeuropeer och katoliker.

En mera emotionell form av propaganda för toleransen har de senaste åren starkt framträtt i litteraturen. Mot den sydstatsromantik som blomstrat efter inbördeskriget ställs realistiska skildringar av negrernas liv, ägnade att väcka oro och reformvilja hos alla människor med känsla för andra. Effektiv är den metod som Sinclair Lewis använt i "Kingsblood Royal" och Laura Hobson i "Gentleman's agreement"; i det ena fallet bekänner en vit man att han till en sextondel är neger och blir därför utstött och förföljd, i det andra fallet spelar en ung författare jude under några veckor för att kunna beskriva hur han överallt påträffar öppen eller dold antisemitism. Samma motiv, men i en ren verklighetsskildring, använde nyligen Walter White — ledare av organisationen för främjandet av de färgades intresse — i en självbiografisk skiss, "Varför jag förblivit neger". White räknar negrer bland sina förfäder, men kunde på grund av sin vita hudfärg när som helst "gå över" till den härskande rasen; hans svar på den uppställda frågan hör till de mest gripande inläggen i toleransens tjänst.

För liberalismens ställning avgörande är att dess idéer är de officiellt förkunnade, de i princip godtagna. Liberalerna utgår från den åskådning som nära nog varje amerikan säger sig omfatta och kan därför vädja från fördomen till samvetet.

Herbert Tingsten